

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 28. avgust 2017

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1

1. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.1	<p>Opredelevitev čustev: Čustva so procesi, ki izražajo človekov vrednostni odnos do zunanjega sveta ali do samega sebe.</p> <p>Načini nebesednega sporazumevanja, s katerimi lahko izražamo čustva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • način govora in glas, • govorica telesa, • obrazni izrazi (mimika obraza), • gibi, • drža telesa, • hitrost govora, • jakost glasu, • ... 	
2. raven	<p>opredelitev čustev, navedena 2 načina nebesednega sporazumevanja</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitve čustev. Opredelitev je bolj kakovostna, če vsebuje elementa: procesi in vrednostni odnos.</p>	3–4
1. raven	opredelitev čustev ali navedena 2 načina nebesednega sporazumevanja	2
	pomanjkljiva opredelitev čustev ali naveden 1 način nebesednega sporazumevanja	1
1.2	<p>Čustvi, ki sta opisani v dogajanju v nalogi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeza, • žalost. <p>Primeri ponazoritve dveh različnih načinov nebesednega izražanja za posamezno čustvo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pri doživljanju sramu bi posameznik povesil pogled in zardel; • pri strahu bi posameznica široko odprla oči in usta, njen glas bi bil tresoč; • pri veselju bi se posameznica nasmehnila in začela hitreje govoriti; • pri jezi bi imel posameznik razširjene nosnice, govoril bi glasneje; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
4. raven	pravilno ugotovljeni 2 čustvi in 2 primera s po 2 načinoma nebesednega izražanja	4
	pravilno ugotovljeni 2 čustvi in 2 primera s po 1 načinom nebesednega izražanja ali pravilno ugotovljeni 2 čustvi in 1 primer z 2 načinoma nebesednega izražanja ali pravilno ugotovljeno 1 čustvo in 2 primera s po 2 načinoma nebesednega izražanja	3
3. raven	pravilno ugotovljeno 1 čustvo in 1 primer z 2 načinoma nebesednega izražanja ali pravilno ugotovljeno 1 čustvo in 2 primera s po 1 načinom nebesednega izražanja	2
	pravilno ugotovljeno 1 čustvo in 1 primer z 1 načinom nebesednega izražanja	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
1.3	<p>Vpliv čustev na mišljenje in učenje posameznikov, z utemeljitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pri vsaki snovi, ki jo pojasnujemo dijakom, dodamo kakšno zanimivo anekdoto ali dejstvo, da bi se dijaki bolje učili, saj če imamo do učne snovi boljši odnos, si jo lažje zapomnimo. • Ko učitelj ocenjuje dijake, mora paziti, da ni negativno razpoložen, ker bi bil lahko pri ocenjevanju pristranski, saj so raziskave pokazale, da razpoloženje vpliva na naše presojanje. • Kadar smo zaljubljeni, se težje zberemo za učenje in zato slabše učimo, saj našo pozornost pritegnejo misli o ljubljeni osebi. • Drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje z utemeljitvami (vključena učenje in mišljenje)	4
	3 presoje, 2 utemeljeni (vključena učenje in mišljenje)	3
5. raven	2 presoji z utemeljitvama ali 3 presoje, 1 utemeljena	2
	2 presoji, 1 utemeljena ali 3 presoje	1

2. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke												
2.1	<p>Poimenovanje treh vrst spomina, opis glede na obseg in trajanje:</p> <table border="1" data-bbox="352 356 1272 663"> <thead> <tr> <th data-bbox="352 356 703 398">VRSTA SPOMINA</th> <th data-bbox="703 356 1027 398">OBSEG</th> <th data-bbox="1027 356 1272 398">TRAJANJE</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="352 398 703 510">trenutni spomin (senzorni register, zaznavni zapis)</td> <td data-bbox="703 398 1027 510">(zelo) velik</td> <td data-bbox="1027 398 1272 510">nekaj sekund (1–3 sekunde)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 510 703 589">kratkotrajni spomin (delovni spomin)</td> <td data-bbox="703 510 1027 589">5–9 (7 ± 2) pomenskih enot</td> <td data-bbox="1027 510 1272 589">15–40 sekund</td> </tr> <tr> <td data-bbox="352 589 703 663">dolgotrajni spomin</td> <td data-bbox="703 589 1027 663">(skoraj) neomejen</td> <td data-bbox="1027 589 1272 663">vse življenje (neomejeno)</td> </tr> </tbody> </table>	VRSTA SPOMINA	OBSEG	TRAJANJE	trenutni spomin (senzorni register, zaznavni zapis)	(zelo) velik	nekaj sekund (1–3 sekunde)	kratkotrajni spomin (delovni spomin)	5–9 (7 ± 2) pomenskih enot	15–40 sekund	dolgotrajni spomin	(skoraj) neomejen	vse življenje (neomejeno)	
VRSTA SPOMINA	OBSEG	TRAJANJE												
trenutni spomin (senzorni register, zaznavni zapis)	(zelo) velik	nekaj sekund (1–3 sekunde)												
kratkotrajni spomin (delovni spomin)	5–9 (7 ± 2) pomenskih enot	15–40 sekund												
dolgotrajni spomin	(skoraj) neomejen	vse življenje (neomejeno)												
2. raven	poimenovane in opisane vse 3 vrste spomina glede na obseg in trajanje	4												
	poimenovane vse 3 vrste spomina, 2 opisani glede na obseg in trajanje	3												
1. raven	poimenovani in opisani 2 vrsti spomina glede na obseg ali trajanje ali poimenovane vse 3 vrste spomina, 1 opisana glede na obseg ali trajanje	2												
	poimenovana in opisana 1 vrsta spomina glede na obseg ali trajanje ali poimenovani 2 vrsti spomina	1												
2.2	<p>Deli besedila, ki se nanašajo na posamezno vrsto spomina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trenutni spomin: največkrat sploh ne ve, kaj piše, ne zapomni si niti cele fraze, kaj šele stavka; • kratkotrajni spomin: ima Manja stavek ravno toliko časa v mislih, da ga zapiše, ponoviti ga ne bi znala; • dolgotrajni spomin: si ga zapomni in ga lahko zapiše šele čez nekaj minut. <p>Predlagani in opisani načini za izboljšanje zapomnitve učne snovi pri slovenščini:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uporaba miselnih vzorcev: pri slovenščini v miselni vzorec uvrstimo npr. vse literate nekega obdobja, letnice njihovega rojstva in smrti, pomembna literarna dela ...; • uporaba predstav: predstavljamo si sliko (podobo) literata, o katerem se učimo; predstavljamo si npr. zelenega povodnega moža, kako objema Urško in jo potaplja med valove Ljubljaniče – ko se učimo Prešernovo pesem Povodni mož ...; • ustrezna organizacija učne snovi: ko se učimo slovenščino za maturo, razdelimo celotno snov na manjše učne sklope, npr. po obdobjih in se učimo vsakega posebej, nato ponovimo vse skupaj ...; • ustrezna časovna razporeditev ponavljanja: ko se npr. naučimo snov o življenju in delih nekega pisatelja, informacije ponovimo takoj po učenju, nato še po eni uri, nato po enem dnevu – na začetku ponavljamo pogosteje, nato lahko redkeje ...; • učenje z ustrezno dolgimi odmori: ko se učimo literate nekega obdobja, si snov razporedimo tako, da med učenjem posameznih literatov naredimo npr. 10-minutne odmore, ne pa predolgih odmorov, da ni potrebno ponovno ogrevanje, ko nadaljujemo z učenjem ...; • uporabljamo mnemoniko: ko se učimo literarna dela nekega pisatelja (pesnika) si naredimo močne asociacije, ki nam predstavljajo nekaj izjemnega, duhovitega ...; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. 													

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	izpisani ustrezni deli besedila za vse 3 vrste spomina in predlagana ter opisana 2 načina za izboljšanje zapomnitve	4
	izpisani ustrezni deli besedila za vse 3 vrste spomina in predlagan ter opisan 1 način za izboljšanje zapomnitve OPOMBA: Če se predlagani načini za izboljšanje zapomnitve ne nanašajo na predmet slovenščina, je odgovor ocenjen na 3. ravni.	3
3. raven	izpisani ustrezni deli besedila za 2 vrsti spomina in predlagan ter opisan 1 način za izboljšanje zapomnitve ali izpisani ustrezni deli besedila za vse 3 vrste spomina ali predlagana ter opisana 2 načina za izboljšanje zapomnitve	2
	izpisan ustrezen del besedila za 2 vrsti spomina ali predlagan ter opisan 1 način za izboljšanje zapomnitve	1
2.3	<p>Presoja primerov, ko informacij ne moremo priklicati iz spomina, z utemeljitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • visoka čustvena vzburjenost: kadar smo močno čustveno vznemirjeni, na primer kadar smo močno jezni ali močno zaljubljeni, nam previsoka vzburjenost možganske skorje onemogoča ustrezno učinkovitost duševnih procesov ...; • kadar smo pod močnim negativnim stresom: kadar doživljamo močan negativni stres, imamo lahko težave s spominom, saj stres zavre normalno delovanje možganov ...; • slabo naučeno gradivo, premalo ponavljanja: kadar smo se snov pomanjkljivo naučili oz. snovi nismo dovolj ponavljali, je ne moremo priklicati, ker niso utrjene spominske sledi ...; • neučinkoviti načini (strategije) učenja: če ne uporabljamo ustreznih strategij učenja, zanemarjamo svoj učni stil oz. pri učenju nismo aktivni, si informacije slabše zapomnimo ...; • delujejo obrambni mehanizmi: zaradi delovanja obrambnih mehanizmov so se izrinile/potlačile nekatere vsebine v nezavedno in teh vsebin zdaj ne moremo (več) priklicati ...; • zaradi možganskih okvar: ob nesreči je lahko del možganov, ki je odgovoren za priklic določenih vsebin, poškodovan in zaradi poškodbe priklic ni več mogoč ...; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	3 presoje z utemeljitvami	4
	2 presoji z utemeljitvama	3
5. raven	2 presoji, 1 utemeljena ali 3 presoje	2
	1 presoja z utemeljitvijo ali 2 presoji	1

3. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
3.1	<p>Način zadovoljevanja potreb, ki je opisan v nalogi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nagonsko zadovoljevanje potreb <p>Značilnosti socializiranega načina zadovoljevanja potreb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • določeno z družbenimi pravili, normami; • naučeno zadovoljevanje, ki upošteva družbena pravila; • različen način zadovoljevanja glede na kulturno okolje; • poleg psihosocialnih potreb na ta način zadovoljujemo tudi nekatere biološke potrebe. <p>Značilnosti homeostatičnega zadovoljevanja potreb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vrnitev v stanje ravnovesja, ko je potreba zadovoljena; • na ta način zadovoljujemo večinoma fiziološke (biološke) potrebe; • opis: porušeno psihofizično ravnovesje – potreba – dejavnost – zadovoljitev – vzpostavljeno ravnovesje, potreba izgine. <p>Značilnosti progresivnega zadovoljevanja potreb:</p> <ul style="list-style-type: none"> • po zadovoljitvi prvotne potrebe nastane nova potreba na višji ravni, višamo svoje potrebe; • na ta način zadovoljujemo v glavnem psihosocialne potrebe. 	
2. raven	poimenovano zadovoljevanje potreb in po 1 značilnost za ostale tri načine zadovoljevanja potreb	4
	poimenovano zadovoljevanje potreb in po 1 značilnost za dva ostala načina zadovoljevanja potreb	3
1. raven	poimenovano zadovoljevanje potreb in 1 značilnost za enega izmed ostalih načinov zadovoljevanja potreb ali po 1 značilnost za dva ostala načina zadovoljevanja potreb	2
	poimenovano zadovoljevanje potreb ali 1 značilnost za enega izmed ostalih načinov zadovoljevanja potreb	1
3.2	<p>Ponazoritev progresivnega načina zadovoljevanja potreb s poimenovanjem potrebe, npr.: Mojca si zelo želi spoznati nove kraje (kognitivna potreba). Najprej si je ogledala Trst. Naslednje leto želi spoznati Rim, čez tri leta pa bi že rada šla k stricu v Ameriko, da spozna drugo celino ...</p> <p>Ponazoritev socializiranega načina zadovoljevanja potreb s poimenovanjem potrebe, npr.: Petletna Maja je lačna (potreba po hrani). Maja se je naučila, da jemo za mizo, pri tem uporablja jedilni pribor, ne srka in ne cmoka ...</p> <p>OPOMBA: Iz primera za progresivno zadovoljevanje naj bo razvidno, da po zadovoljitvi prvotne potrebe nastane nova potreba na višji ravni.</p>	

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	s primeroma ponazorjena dva načina zadovoljevanja potreb, v vsakem primeru poimenovana potreba	4
	s primeroma ponazorjena dva načina zadovoljevanja potreb, v enem primeru poimenovana potreba	3
3. raven	s primeroma ponazorjena dva načina zadovoljevanja potreb (brez poimenovanja potreb) ali s primerom ponazorjen 1 način zadovoljevanja potrebe s poimenovano potrebo	2
	s primerom ponazorjen 1 način zadovoljevanja potrebe (brez poimenovanja potrebe)	1
3.3	<p>Presoje, s katero obliko učenja se lahko naučimo zadovoljevati potrebe socializirano, z utemeljitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z modelnim učenjem, ker v okolju opazimo način zadovoljevanja in posameznik to posnema; • z instrumentalnim pogojevanjem, ker npr. ko otrok zadovolji neko potrebo v skladu s pravili, ga okolje, npr. starši nagradijo; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Pojasnitve, kakšne bi bile posledice v vedenju ali doživljanju predšolskega otroka, če ga ne bi pravočasno naučili socializiranega zadovoljevanja potreb, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • otrok bi se polulal kar v sobi, ne na stranišču, ker ga tega niso naučili; • otroka bi bilo sram, ko bi se mu drugi otroci posmehovali, ker npr. ne bi jedel s priborom; • otrok bi lahko imel nižjo samopodobo, ker ne bi obvladal tega, kar znajo drugi otroci; • pri otroku bi se lahko pojavil dvom vase in sram, ker ne bi obvladal pravil; • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	1 presoja z utemeljitvijo in 3 pojasnjene posledice	4
	1 presoja z utemeljitvijo in 2 pojasnjeni posledici	3
5. raven	1 presoja z utemeljitvijo in 1 pojasnjena posledica ali 3 pojasnjene posledice	2
	1 presoja z utemeljitvijo ali 2 pojasnjeni posledici	1

4. naloga

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke								
4.1	<p>Značilnosti psiholoških teorij osebnosti:</p> <table border="1" data-bbox="347 353 1273 1294"> <thead> <tr> <th data-bbox="347 353 577 430">Psihološka teorija</th> <th data-bbox="577 353 1273 430">Značilnosti</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="347 430 577 654">psihoanalitične teorije osebnosti</td> <td data-bbox="577 430 1273 654"> <ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo metodo prostih asociacij, analizo sanj, študijo primera – poudarjajo odločilen vpliv preteklih dogodkov na kasnejši razvoj – vpliv nezavednega na zavestno delovanje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 654 577 1012">vedenjske teorije osebnosti</td> <td data-bbox="577 654 1273 1012"> <ul style="list-style-type: none"> – poudarek na proučevanju vedenja in zavračanje proučevanja duševnih procesov – uporabljajo objektivne znanstvene metode: eksperiment in ekstraspekpcijo – poudarjajo pomen/vpliv okolja – pojasnjujejo vedenje s shemo D-R (S-R) – proučujejo samo enostavne oblike vedenja – klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje in modelno učenje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> <tr> <td data-bbox="347 1012 577 1294">humanistične teorije osebnosti</td> <td data-bbox="577 1012 1273 1294"> <ul style="list-style-type: none"> – poudarjajo pomen človekove svobodne volje – poudarjajo, da človek teži k osebnostni rasti – proučujejo to, kar so drugi zanemarili: ustvarjalnost, samoaktualizacijo, hierarhijo potreb – uporabljajo intervju in študijo primera – na človeka gledajo celostno – drugi odgovori po presoji ocenjevalca </td> </tr> </tbody> </table>	Psihološka teorija	Značilnosti	psihoanalitične teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo metodo prostih asociacij, analizo sanj, študijo primera – poudarjajo odločilen vpliv preteklih dogodkov na kasnejši razvoj – vpliv nezavednega na zavestno delovanje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	vedenjske teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – poudarek na proučevanju vedenja in zavračanje proučevanja duševnih procesov – uporabljajo objektivne znanstvene metode: eksperiment in ekstraspekpcijo – poudarjajo pomen/vpliv okolja – pojasnjujejo vedenje s shemo D-R (S-R) – proučujejo samo enostavne oblike vedenja – klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje in modelno učenje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	humanistične teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – poudarjajo pomen človekove svobodne volje – poudarjajo, da človek teži k osebnostni rasti – proučujejo to, kar so drugi zanemarili: ustvarjalnost, samoaktualizacijo, hierarhijo potreb – uporabljajo intervju in študijo primera – na človeka gledajo celostno – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 	
Psihološka teorija	Značilnosti									
psihoanalitične teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – uporabljajo metodo prostih asociacij, analizo sanj, študijo primera – poudarjajo odločilen vpliv preteklih dogodkov na kasnejši razvoj – vpliv nezavednega na zavestno delovanje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 									
vedenjske teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – poudarek na proučevanju vedenja in zavračanje proučevanja duševnih procesov – uporabljajo objektivne znanstvene metode: eksperiment in ekstraspekpcijo – poudarjajo pomen/vpliv okolja – pojasnjujejo vedenje s shemo D-R (S-R) – proučujejo samo enostavne oblike vedenja – klasično pogojevanje, instrumentalno pogojevanje in modelno učenje – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 									
humanistične teorije osebnosti	<ul style="list-style-type: none"> – poudarjajo pomen človekove svobodne volje – poudarjajo, da človek teži k osebnostni rasti – proučujejo to, kar so drugi zanemarili: ustvarjalnost, samoaktualizacijo, hierarhijo potreb – uporabljajo intervju in študijo primera – na človeka gledajo celostno – drugi odgovori po presoji ocenjevalca 									
2. raven	po 2 značilnosti za 3 teorije osebnosti (6 značilnosti)	4								
	po 2 ali 1 značilnost za 3 teorije osebnosti (skupaj 5 značilnosti)	3								
1. raven	po 1 značilnost za 3 teorije osebnosti ali 2 značilnosti za eno teorijo in 1 značilnost za drugo teorijo osebnosti (skupaj 3 značilnosti)	2								
	2 značilnosti	1								

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.2	<p>Teoriji, za kateri sta značilni izjavi iz naloge:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prva izjava – vedenjska psihologija, • druga izjava – psihoanaliza. <p>Ponazoritev pojasnjevanja vedenja nestrpnega voznika (za prvo izjavo), npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Razlaga z instrumentalnim pogojevanjem: Ker je kot nestrpen voznik vedno izsilil prednost, se mu je to izplačalo. Nikoli ni bil kaznovan za nesramno vožnjo, zato tudi nadaljuje s takšnim načinom vedenja. • Razlaga z modelnim učenjem: Voznik je opazoval svojega očeta, kako nestrpno vozi in se mu je zdelo zelo zabavno. Skupaj sta preklinjala druge voznike. Ko je sam dobil voziško dovoljenje, je tudi sam tako nestrpno vozil. <p>Ponazoritev pojasnjevanja vedenja nestrpnega voznika (za drugo izjavo), npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verjetno je bil voznik (kot otrok) pri doseganju ciljev prikrajšan v zadovoljevanju osnovnih potreb, kar je vzrok za razvoj agresivnosti. • Agresivno vedenje voznika je posledica konflikta med energijama njegovega libida ter destruktivne energije tanatosa. 	
4. raven	<p>pravilno določeni 2 teoriji osebnosti in ponazoritev primera za vsako izjavo</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritve primera.</p>	3–4
3. raven	pravilno določena 1 teorija osebnosti in ponazorjen primer	2
	pravilno določena 1 teorija osebnosti ali ponazorjen 1 primer	1

Naloga	Navodila za točkovanje	Točke
4.3	<p>Presoje vplivov dednosti in okolja na razvoj osebnosti z vidika psihoanalitične teorije in vedenjskih teorij osebnosti, s pojasnitvami, npr.:</p> <p>Psihoanalitična teorija: večji poudarek daje dednosti, vključuje tudi vplive okolja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Freud govori o vrojenih nagonih, ki jih med socializacijo (ko se oblikujeta ego in superego) človek bolj ali manj uspešno obvladuje; pomembne so zgodnje izkušnje otroka (vpliv okolja) za oblikovanje identitete (tudi spolne identitete); pri otroku se pojavi Ojdipov kompleks in zaton le-tega; • »ono« je velik zbiralnik nevezane in nagonске energije, ki določa človekovo obnašanje; ko se začne posameznik srečevati z zahtevami zunanjega sveta (vplivi okolja), se oblikuje »jaz«; • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Vedenjske teorije osebnosti: največji poudarek pripisujejo vplivom okolja, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izhajajo iz prepričanja, da našo osebnost najbolj oblikuje okolje, saj človeka oblikujejo izkušnje skozi proces učenja (predvsem z instrumentalnim pogojevanjem in modelnim učenjem); • po prepričanju J. B. Watsona naj bi bila osebnost v celoti odvisna od okolja, saj pravi da »vzgoja naredi tisto, kar nas naredi ljudi«; • ukvarjajo se predvsem s tem, kar vpliva na vedenje ljudi (vplivi okolja na osebnost); • drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	<p>2 presoji s pojasnitvama</p> <p>OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti pojasnitev. Če npr. pri psihoanalitični teoriji kandidat izpostavi tudi vpliv okolja, je odgovor bolj kakovosten.</p>	3–4
5. raven	2 presoji, 1 pojasnjena	2
	1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji	1

IZPITNA POLA 2

A) Naloge izbirnega tipa

Naloga	Odgovor
1	C
2	B
3	C
4	A

Naloga	Odgovor
5	A
6	D
7	A
8	A

Naloga	Odgovor
9	C
10	D
11	A
12	D

Naloga	Odgovor
13	B
14	B

Za vsak pravilen odgovor 1 točka.

Skupaj 14 točk

Prazna stran

B) STRUKTURIRANI ESEJI

1. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Poimenovanje in opis metod opazovanja, s primeri raziskovalnih pojavov:</p> <p>Ekstraspekcija je opazovanje zunanjih pojavov, vsega, kar je vidno navzven, npr.: opazujemo vedenje ali zunanji videz.</p> <p>Introspekcija je samoopazovanje lastnih duševnih pojavov; opazovanje vsega dogajanja v naši notranjosti, tega, kar je lastno le nam samim, npr.: opazujemo svoja čustva, želje, misli, sanje ...</p>	
2. raven	poimenovanje in opis 2 metod in za vsako metodo naveden primer raziskovalnega pojava	4
	poimenovanje in opis 2 metod, za 1 metodo naveden primer raziskovalnega pojava ali poimenovanje 2 metod, opis 1 metode in za obe metodi navedena primera raziskovalnega pojava	3
1. raven	poimenovanje in opis 2 metod ali poimenovanje in opis 1 metode in naveden primer raziskovalnega pojava	2
	poimenovanje in opis 1 metode ali poimenovanje 1 metode in naveden primer raziskovalnega pojava	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Pojav, ki ga ni mogoče eksperimentalno proučevati:</p> <p>Dijakinje in dijake, ki ob petkih popoldne popivajo v mestnem parku, bi (prikrito) opazovali pri njihovem delovanju/pitju (ekstraspekcija).</p> <p>Pojasnitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> nismo upravičeni (neetično je) nagovarjati k pitju alkohola ali jih kako drugače nagovarjati k neprimernemu obnašanju; ne moremo zaukazati pitja alkohola; želimo naravno, spontano, vedenje dijakov; drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>OPOMBA: Zadostuje ena pojasnitev.</p> <p>Ponazoritev metode opazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> določili bi cilj opazovanja in način opazovanja: opazovali bi dijake, kako se spontano obnašajo, kaj in koliko spijejo (sistematičnost); pripravili bi načrt, po katerem bo opazovanje konkretno potekalo: npr. določili bi čas, trajanje, pogostost opazovanja (načrtnost); kot raziskovalci bi natančno beležili opazovan pojav, na primer z zapisi, snemanjem ... (upoštevali bi merila beleženja); vključili bi izurjene opazovalce, ki bi bili del skupine in bi pazili, da ne bi ustvarjali različnih pogojev za različne udeležence (brez vplivanja na udeležence); drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	naveden pojav, pojasnitev in ponazoritev metode opazovanja (upoštevane 3 značilnosti)	5
	naveden pojav, pojasnitev in ponazoritev metode opazovanja (upoštevani 2 značilnosti)	4
3. raven	naveden pojav, pojasnitev in ponazoritev metode opazovanja (upoštevana 1 značilnost) ali naveden pojav in ponazoritev metode opazovanja (upoštevani 2 značilnosti)	3
	naveden pojav in ponazoritev metode opazovanja (upoštevana 1 značilnost) ali naveden pojav, pojasnitev	2
	naveden pojav ali navedena značilnost metode opazovanja	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Vedenjska smer: ekstraspekcijska</p> <p>Pojasnitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> njihov predmet preučevanja je vedenje in učenje, kar je lahko predmet znanstvenega proučevanja (zagotavlja objektivnost, zanesljivost in veljavnost); če hoče psihologija postati znanost, mora opustiti proučevanje notranjih duševnih pojavov, zato naj psihologi raziskujejo le to, kar je dostopno objektivnim znanstvenim metodam, npr. ekstraspekcijski; zavračajo introspekcijo, saj je neznanstvena, preveč subjektivna; psihologija naj se znebi pojmov, kot so mišljenje in čustva, in naj raziskuje tisto, kar je dostopno objektivnim metodam; drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Humanistična smer: introspekcijska</p> <p>Pojasnitev:</p> <ul style="list-style-type: none"> njihov predmet proučevanja je osebne rast, samoaktualizacija, motivacija, vrednote, ustvarjalnost; osredotočeni so na posameznikovo zavestno doživljanje sveta; pomembno jim je poglobljeno in celostno razumevanje posameznikov; človek ima svobodno voljo, zato ga ne določajo v celoti nezavedni mehanizmi in vedenje; kritični so do vedenjsko usmerjenih psihologov, da so stroge znanstvene metode najboljši in edini način proučevanja; drugi odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	2 presoji, 4 pojasnitve (za vsako smer 2 pojasnitvi)	4–5
	OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitev. 2 presoji, 3 pojasnitve (vključeni obe smeri)	4
5. raven	2 presoji, 2 pojasnitvi (vključeni obe smeri) ali 1 presoja 3 pojasnitve	3
	2 presoji, 1 pojasnitev ali 1 presoja 2 pojasnitvi	2
	1 presoja ali 2 pojasnitvi	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2015, stran 9.

2. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opis značilnosti konstruktivnega spoprijemanja z duševnimi obremenitvami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • težavo rešimo, odpravimo; • dolgoročno dobimo tisto, kar potrebujemo; • zadovoljimo temeljno potrebo, ne da bi pri tem ovirali druge pri zadovoljevanju njihovih potreb; • zberemo informacije, načrtujemo, razmislimo o vzrokih in posledicah ...; • poiščemo podporo socialnega okolja (družine, prijateljev) ter z njimi delimo svoje težave in se trudimo, da bi zadovoljili svoje potrebe ... <p>Opis značilnosti nekonstruktivnega spoprijemanja z duševnimi obremenitvami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odziv na problem prinese le trenutno olajšanje, trenutno razbremenitev čustvene napetosti; • potrebe dolgoročno ne zadovoljimo, zato se ta vedno znova pojavlja; • s svojim vedenjem lahko celo poslabšamo situacijo in si še bolj zapletemo življenje ... <p>Opis značilnosti obrambnih mehanizmov oz. obrambnega odzivanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprožijo se v situacijah, ko je zaradi različnih razlogov ogroženo naše psihično ravnovesje in ko bi lahko bila prizadeta naša samopodoba; • so nezavedni, avtomatični odzivi v obremenilnih situacijah; • sprožijo se takrat, ko bi morali npr. sprejeti neko svojo nesposobnost ali lastnost, ki se je sramujemo in nam vzbuja občutke krivde; • če bi si neprijetno resnico o sebi v tistem trenutku priznali, jo sprejeli takšno, kakršna je, bi to slabo vplivalo na naše mnenje o sebi; • problem oz. konflikt ostane, spremeni se samo način, kako ga zaznavamo oz. si ga razlagamo ... 	
2. raven	opisani po 2 značilnosti vseh treh načinov spoprijemanja	4
	opisani 2 značilnosti enega in po 1 značilnost dveh načinov spoprijemanja	3
1. raven	opisana po 1 značilnost vseh treh načinov spoprijemanja ali	2
	opisani 2 značilnosti enega in 1 značilnost še enega načina spoprijemanja	
	opisana po 1 značilnost dveh načinov spoprijemanja ali	1
	opisani 2 značilnosti enega načina spoprijemanja	

Raven	Navodila za točkovanje	Točke																
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA Primeri spoprijemanja z navedbo (razlago) načina, npr.:</p> <table border="1" data-bbox="354 324 1283 1415"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="354 324 820 398">Konstruktivni načini spoprijemanja</th> <th colspan="2" data-bbox="820 324 1283 398">Nekonstruktivni načini spoprijemanja</th> </tr> <tr> <th data-bbox="354 398 587 472">Primer</th> <th data-bbox="587 398 820 472">Navedba (razlaga) načina</th> <th data-bbox="820 398 1050 472">Primer</th> <th data-bbox="1050 398 1283 472">Navedba (razlaga) načina</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="354 472 587 864">Dijak se dogovori z učiteljem zgodovine za ocenjevanje snovi po delih; analizira svoje učenje zgodovine, naredi si načrt ter se sistematično uči vsak dan po malem.</td> <td data-bbox="587 472 820 864">Povečanje dejavnosti, ki privede do cilja oz. premagovanje ali premostitev ovire.</td> <td data-bbox="820 472 1050 864">Dijak se smili samemu sebi, tarna in joče, da se ne zmore toliko učiti, da mu nikakor ne bo uspelo popraviti zgodovine.</td> <td data-bbox="1050 472 1283 864">Regresija oz. nazadovanje na obliko vedenja, ki je značilna za nižjo starostno stopnjo.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="354 864 587 1415">Namesto, da bi dijak igral računalniške igrice, si vsak dan ogleda kakšno strokovno oddajo ali zgodovinski film, igrice pa bodo prišle na vrsto, ko bo popravil oceno pri zgodovini.</td> <td data-bbox="587 864 820 1415">Odložitev zadovoljitve potrebe na poznejši čas.</td> <td data-bbox="820 864 1050 1415">Dijak obupuje in tarna, da se sploh nima smisla učiti, ker mu ne bo uspelo pred koncem šolskega leta popraviti zgodovine. Dijak »šprica« ure zgodovine, na hodniku pa se izogiba srečanju z učiteljem.</td> <td data-bbox="1050 864 1283 1415">Prehitra vdaja (»vržemo puško v koruzo«) ali umik ob oviri. Beg pred oviro, izogibanje neprijetnim situacijam, namesto da bi se potrudili in rešili problem.</td> </tr> </tbody> </table> <p>OPOMBA: Upoštevajo se tudi drugi načini konstruktivnega in nekonstruktivnega spoprijemanja z duševnimi obremenitvami, ki so ustrezno ponazorjeni oz. smiselno uporabljeni (učbenik Uvod v psihologijo, str. 112 do 115).</p>	Konstruktivni načini spoprijemanja		Nekonstruktivni načini spoprijemanja		Primer	Navedba (razlaga) načina	Primer	Navedba (razlaga) načina	Dijak se dogovori z učiteljem zgodovine za ocenjevanje snovi po delih; analizira svoje učenje zgodovine, naredi si načrt ter se sistematično uči vsak dan po malem.	Povečanje dejavnosti, ki privede do cilja oz. premagovanje ali premostitev ovire.	Dijak se smili samemu sebi, tarna in joče, da se ne zmore toliko učiti, da mu nikakor ne bo uspelo popraviti zgodovine.	Regresija oz. nazadovanje na obliko vedenja, ki je značilna za nižjo starostno stopnjo.	Namesto, da bi dijak igral računalniške igrice, si vsak dan ogleda kakšno strokovno oddajo ali zgodovinski film, igrice pa bodo prišle na vrsto, ko bo popravil oceno pri zgodovini.	Odložitev zadovoljitve potrebe na poznejši čas.	Dijak obupuje in tarna, da se sploh nima smisla učiti, ker mu ne bo uspelo pred koncem šolskega leta popraviti zgodovine. Dijak »šprica« ure zgodovine, na hodniku pa se izogiba srečanju z učiteljem.	Prehitra vdaja (»vržemo puško v koruzo«) ali umik ob oviri. Beg pred oviro, izogibanje neprijetnim situacijam, namesto da bi se potrudili in rešili problem.	
Konstruktivni načini spoprijemanja		Nekonstruktivni načini spoprijemanja																
Primer	Navedba (razlaga) načina	Primer	Navedba (razlaga) načina															
Dijak se dogovori z učiteljem zgodovine za ocenjevanje snovi po delih; analizira svoje učenje zgodovine, naredi si načrt ter se sistematično uči vsak dan po malem.	Povečanje dejavnosti, ki privede do cilja oz. premagovanje ali premostitev ovire.	Dijak se smili samemu sebi, tarna in joče, da se ne zmore toliko učiti, da mu nikakor ne bo uspelo popraviti zgodovine.	Regresija oz. nazadovanje na obliko vedenja, ki je značilna za nižjo starostno stopnjo.															
Namesto, da bi dijak igral računalniške igrice, si vsak dan ogleda kakšno strokovno oddajo ali zgodovinski film, igrice pa bodo prišle na vrsto, ko bo popravil oceno pri zgodovini.	Odložitev zadovoljitve potrebe na poznejši čas.	Dijak obupuje in tarna, da se sploh nima smisla učiti, ker mu ne bo uspelo pred koncem šolskega leta popraviti zgodovine. Dijak »šprica« ure zgodovine, na hodniku pa se izogiba srečanju z učiteljem.	Prehitra vdaja (»vržemo puško v koruzo«) ali umik ob oviri. Beg pred oviro, izogibanje neprijetnim situacijam, namesto da bi se potrudili in rešili problem.															
4. raven	s primeroma ponazorjena in navedena (oz. razložena) oba načina spoprijemanja OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti ponazoritev s primeri. Če se navedena primera ne nanašata na okoliščine, ki jih zahteva naloga, je odgovor ocenjen na 3. ravni.	4–5																
3. raven	s primeroma ponazorjena oba načina spoprijemanja, 1 naveden (razložen)	3																
	s primerom ponazorjen in naveden (razložen) 1 način spoprijemanja ali s primeroma ponazorjena oba načina spoprijemanja	2																
	s primerom ponazorjen 1 način spoprijemanja	1																

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje pozitivne vloge obrambnih mehanizmov s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomagajo nam ohranjati pozitivno samopodobo in samospoštovanje – ker ohranimo samospoštovanje, se npr. po začetnem šoku laže spoprime s stresorjem; uspešneje rešujemo medsebojne konflikte; ker ohranimo pozitivno samopodobo, smo bolj sproščeni pri delu, v medosebnih odnosih; • omogočajo, da zmanjšamo čustveno napetost – to nas varuje pred nenadnimi čustvenimi izbruhi in nekonstruktivnimi načini spoprijemanja z duševnimi obremenitvami; • onemogočajo, da bi v zavest prodrle tiste psihične vsebine, ki jih še nismo sposobni sprejeti – tako nas varujejo pred negativnimi čustvi do sebe, kar nas varuje pred samozaničevanjem, podcenjevanjem, depresivnostjo ...; • če se npr. na nekem področju čutimo manjvredne, lahko s pomočjo OM ohranimo samospoštovanje – s tem, da se npr. izkažemo na nekem drugem področju (kompenzacija); • zaradi njih ohranimo psihično ravnovesje – posledično ohranimo ugled s strani drugih, zato nas drugi laže sprejmejo in imamo boljše medosebne odnose; • poveča se motivacija – npr. pri nadkompenzaciji uspemo ravno na področju, kjer smo bili prej slabi in to nam povzroči novo motivacijo; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoje negativne vloge obrambnih mehanizmov s pojasnitvami, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaradi njihove uporabe lahko opustimo reševanje problema – z uporabo obrambnih mehanizmov situacijo pogosto drugače dojemamo, oviran je realističen odnos do sebe in sveta, zato opustimo reševanje problema; pri kompenzaciji npr. zaradi potrditve na nadomestnem področju opustimo delovanje na neuspešnem področju; • če se OM prepogosto pojavljajo, če postanejo prevladujoč način spoprijemanja z obremenitvami – postanemo nesposobni videti resničen vzrok težav in ga ne moremo odpraviti – zanikanje je npr. pogost problem pri alkoholizmu in drugih odvisnostih, zato se razraščajo, namesto, da bi se pričele razreševati; • ob pretiranem zatekanju k obrambnim mehanizmom – se lahko posledično pojavijo tudi različne duševne motnje; • ob uporabi OM so lahko žrtve nedolžni ljudje – zato nastanejo medosebni konflikti (npr. pri premeščanju); • nekateri OM, npr. projekcija, so pogosto v ozadju predsodkov – tako lahko OM privedejo do sovražnosti, nezaupljivosti, predsodkov do drugih ljudi; • nenehno zanikanje, projiciranje ali racionaliziranje, npr. v partnerskem odnosu preprečujejo, da bi prepoznali resničen problem – zato se s problemom ne moremo spopasti ...; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 presoje (zajeta pozitivna in negativna vloga OM) s pojasnitvami	5
	4 presoje (zajeta pozitivna in negativna vloga OM), 3 pojasnjene	4
5. raven	3 presoje vloge OM, 2 pojasnjeni	3
	2 presoji vloge OM, 1 pojasnjena ali 3 presoje vloge OM (brez pojasnitev)	2
	1 presoja vloge OM s pojasnitvijo ali 2 presoji vloge OM (brez pojasnitev)	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2015, stran 9.

Prazna stran

3. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Opredelitev ustvarjalnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je miselni proces, katerega rezultat so originalni in ustrezni dosežki. • Je razmišljanje na nove in drugačne načine, delovanje v smeri originalnih in uporabnih stvari oz. izdelkov in iskanje novih poti. <p>Opredelitev inteligentnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost učinkovitega mišljenja, učenja in prilagajanja okolju. • Sposobnost učinkovitega mišljenja in reševanja problemov. • Iznajdljivost in učinkovitost v novih situacijah. • Hitrost in točnost predelave (procesiranja) informacij. <p>Raziskovalna tehnika za merjenje inteligentnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • test inteligentnosti (sposobnosti) 	
2. raven	2 opredelitvi (ustvarjalnosti in inteligentnosti), poimenovana raziskovalna tehnika OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opredelitev.	3–4
1. raven	opredelitev ustvarjalnosti ali inteligentnosti in poimenovana raziskovalna tehnika	2
	<p>1 opredelitev ali poimenovana raziskovalna tehnika</p> <p>1 opredelitev ali poimenovana raziskovalna tehnika</p> <p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Primer za prepoznavanje ustvarjalnosti učenca v šolskem okolju, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otrok v šoli gobico za brisanje table uporabi kot nosilo za vodo za zalivanje rastlin. • Dijak v šoli napiše domišljjski spis. • Drugi primeri po presoji ocenjevalca. <p>Faktorji inteligentnosti po Thurstonu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • besedni faktor (besedno razumevanje), • faktor besednosti (tekoča raba besed), • številski faktor (numerični faktor), • prostorski faktor (spacialni faktor) ali prostorska predstavljenost, • zaznavni faktor (perceptivni faktor), • spominski faktor, • faktor (abstraktnega, logičnega) sklepanja. <p>Primeri nalog za preverjanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Besedni faktor: <ul style="list-style-type: none"> – Učenec reši nalogo, ki od njega zahteva, da navede besedo, ki ima nasproten pomen od »visok«. – Dijak reši nalogo, ki od njega zahteva, da navede sopomenko besede »verbalen«. – Dijak reši nalogo, ki od njega zahteva, da pojasni pomen reka »Mnogo babic, kilavo dete«. • Faktor besednosti: <ul style="list-style-type: none"> – Navedite čim več besed, ki se rimajo na »trava«. – Katero besedo smo premetali? »gaolpioihjs« • Številski faktor: <ul style="list-style-type: none"> – Koliko je 2×2? – Izračunajte: $7 + 3 * 5$ 	1

	<ul style="list-style-type: none"> • Prostorska predstavljalivost: <ul style="list-style-type: none"> – Če < zavrtimo za 90 stopinj v smeri urnega kazalca, dobimo: a) >, b) v, c) <, č) ^ • Zaznavni faktor: <ul style="list-style-type: none"> – Obkroži vse g-je: gdpddgpdppqqgpdqqgppdppppppdppppqdpqgpp • Spominski faktor: <ul style="list-style-type: none"> – Ponovi: 7, 3, 4, 8, 2, 1, 5 • Faktor sklepanja: <ul style="list-style-type: none"> – Učenec v šoli rešuje naloge, v katerih mora pojasnjevati odnose med različnimi pojmi, denimo »Če je A večje od B in B večje od C, potem je C _____ od A«. – Dijak mora pri matematiki nadaljevati zaporedje: 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, _____ 	
4. raven	primer ustvarjalnosti, navedena 2 faktorja inteligentnosti in 2 primera nalog	5
	primer ustvarjalnosti, navedena 2 faktorja in 1 primer naloge	4
3. raven	primer ustvarjalnosti, naveden 1 faktor in 1 primer naloge ali navedena 2 faktorja in 2 primera nalog	3
	primer ustvarjalnosti in naveden 1 faktor ali naveden 1 faktor in 1 primer naloge	2
	primer ustvarjalnosti ali naveden 1 faktor	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Primeri pojasnitev napovedovanja uspešnosti v delovnem okolju glede na dosežene rezultate v okviru posameznih faktorjev inteligentnosti in ustvarjalnosti, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posamezniki z višje izraženim besednim faktorjem bodo učinkovitejši v poklicih, pri katerih je potrebno razumevanje besednih odnosov, na primer v vodenju radijskih intervjujev, saj bodo hitreje lahko priklicali besede, ki jih bodo uporabili v vprašanih, ne da bi se te pretirano ponavljale. • Posamezniki z višjim številskim faktorjem bodo uspešnejši pri poklicih, ki zahtevajo računanje. Tako bodo na primer uspešnejši kot prodajalci, saj bodo znali hitreje izračunati, koliko denarja morajo vrniti stranki. • Posamezniki z višje izraženim prostorskim faktorjem bodo boljši oblikovalci, saj si bodo lahko, še preden bodo narisali oziroma izdelali določen predmet, predstavljali, kakšen bo v naravi. • Posamezniki z višje izraženim spominskim faktorjem bodo uspešnejši pri poklicih, v katerih se zahteva dober spomin – denimo kot natakarji, saj si bodo bolje zapomnili naročila. • Posamezniki z višjo izraženo ustvarjalnostjo bodo lahko uspešnejši pri poklicih, ki zahtevajo domišljanje lastnih idej, rešitev – na primer scenaristi, ki se morajo domisliti zanimivega zapleta in razpleta zgodbe. • Drugi ustrezni odgovori po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	4 pojasnitve, vključeni ustvarjalnost in 3 različni faktorji	4–5
	OPOMBA: Ocena 4 ali 5 točk je odvisna od kakovosti pojasnitev.	
5. raven	3 pojasnitve, vključeni ustvarjalnost in 2 različna faktorja ali 3 pojasnitve za faktorje inteligentnosti	3
	2 pojasnitvi	2
	1 pojasnitev	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2015, stran 9.

4. naloga

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
	<p>ZNANJE</p> <p>Značilnosti socialne skupine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je socialna enota, ki jo sestavlja omejeno število posameznikov, • med člani obstaja stabilen sistem odnosov, • za vsako skupino veljajo značilne norme vedenja, pravila delovanja, • skupina je usmerjena k doseganju skupnih ciljev, • med člani je neposreden/posreden stik in interakcija (vpliv) • v skupini se odvija več ali manj vzajemne komunikacije, • skupina izoblikuje svojo strukturo (sestava), od vlog, položajev, do razporeditve socialne moči, • znotraj skupine se lahko oblikujejo podskupine, • drugi odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Opredelitev socialne vloge:</p> <p>Socialna vloga je vsota pričakovanih vedenj, ki so vezana na neki položaj v skupini; je vezana na vedenje, ki ga skupina pričakuje od člana.</p>	
2. raven	opisane 3 značilnosti skupine, opredeljena socialna vloga	4
	opisani 2 značilnosti skupine, opredeljena socialna vloga	3
1. raven	opisana 1 značilnost skupine, opredeljena socialna vloga ali opisani 2 značilnosti skupine	2
	opisana 1 značilnost skupine ali opredeljena socialna vloga	1
	<p>RAZUMEVANJE IN UPORABA</p> <p>Razlaga razlik v strukturi formalne in neformalne skupine:</p> <p>V formalni skupini je struktura predpisana, pravila vedenja, vloge, položaji so določeni; v neformalni skupini se struktura (vloge, položaji, odnosi, komunikacija ...) oblikuje sama, postopoma; struktura je sprejeta s konsenzom, brez prisile.</p> <p>OPOMBA: Zadostuje, če kandidat v razlagi izpostavi razliko v smislu predpisana (vnaprej določena) struktura in spontano, postopno oblikovanje strukture.</p> <p>Ponazoritev značilnosti formalne skupine, npr. razredna skupnost:</p> <p>Razredno skupnost predstavljajo sicer vsi dijaki kot člani, ki izvolijo predsednika in namestnika, ki zastopata interese dijakov v dijaški skupnosti, tajnika ter blagajnika, ki ureja denarne zadeve razreda. Njihov cilj je oblikovanje predlogov, mnenj in pobud za boljše doseganje ciljev šolanja, za prijetnejše bivanje dijakov v šoli tako pri pouku kot pri izvenšolskih dejavnostih. Sestanke imajo enkrat mesečno po pouku (struktura, vloge, položaji, odnosi, komunikacija določeni vnaprej) ...</p> <p>Ponazoritev značilnosti neformalne skupine, npr. skupina dijakov/prijateljev, ki skupaj igrajo košarko:</p> <p>Več dijakov, ljubiteljev košarke, se občasno dobiva na košarkarskem igrišču, kjer zagnano igrajo košarko. Glede na to, koliko se jih zbere, se sproti dogovarjajo ali bodo igrali trojke ali na oba koša. Igralna mesta določajo glede na prisotne. Največkrat jih usmerja pa tudi usklajuje pravila igre Tomaž, Matej je tisti, ki zna poskrbeti za zabavo, Tine, ki je med njimi najvišji, igra običajno vlogo centra, če pa je odsoten, to vlogo prevzame Andrej (struktura, vloge, položaji, komunikacija, odnosi se spontano oblikujejo) itd.</p> <p>OPOMBA: Ponazoritev formalne in neformalne skupine je kakovostna, če sta iz nje, za vsako vrsto skupine, razvidni 2 značilnosti.</p>	

Raven	Navodila za točkovanje	Točke
4. raven	razlaga razlike med formalno in neformalno skupino, ponazoritev formalne in neformalne skupine (za vsako skupino ponazorjeni 2 značilnosti)	5
	razlaga razlike med formalno in neformalno skupino, ponazoritev formalne in neformalne skupine (skupaj ponazorjene 3 značilnosti)	4
3. raven	razlaga razlike med formalno in neformalno skupino, ponazoritev 1 značilnosti formalne in 1 značilnosti neformalne skupine ali ponazoritev 2 značilnosti formalne in 2 značilnosti neformalne skupine	3
	razlaga razlike med formalno in neformalno skupino, ponazoritev 2 značilnosti 1 skupine ali ponazoritev 1 značilnosti formalne in 2 značilnosti neformalne skupine ali obratno	2
	razlaga razlike med formalno in neformalno skupino ali ponazoritev 2 značilnosti skupine	1
	<p>SINTEZA IN VREDNOTENJE</p> <p>Presoje in pojasnitve vpliva osebnostnih značilnosti pri vlogi predsednika dijaške skupnosti:</p> <p>Pozitivno lahko vplivajo, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samozavest, saj sam sebe spoštuje, je realno samokritičen, pri reševanju problemov je odločen, odločno bi zagovarjal svoje stališče, ko gre za uveljavljanje sprememb ...; • družabnost, saj rad navezuje stike z drugimi, se zanima za sošolce, deluje povezovalno, navezuje stike tudi z drugimi; • čustvena stabilnost, saj je sproščen, lahko mu zaupajo, ker ohranja merila za odkritost in poštenost, ohranja nadzor, ko so težave ...; • optimističen, saj bi v drugih iskal dobro, verjame v ugoden razplet, zato daje drugim upanje ...; • druge osebnostne značilnosti po presoji ocenjevalca. <p>Ovirajo lahko, npr.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dominantnost, ker rad prevladuje, rad si podreja druge, težko sprejema drugačna mnenja ali predloge ...; • majhno samospoštovanje, ker bi se prehitro podrejal, lahko bi pristajal na rešitve, ki bi bile lahko v škodo ...; • črnogledost, ker je preveč pozoren na težave, nevarnosti, in ga zato preveč vse skrbi, je tudi nezaupljiv, zato mu manj zaupajo ...; • druge osebnostne značilnosti po presoji ocenjevalca. 	
6. raven	presoje in pojasnitve 3 osebnostnih značilnost (za pozitiven in negativen vpliv)	5
	presoje 3 in pojasnitev 2 osebnostnih značilnosti (za pozitiven in negativen vpliv)	4
5. raven	presoja 2 in pojasnitev 2 osebnostnih značilnost (za pozitiven in negativen vpliv) ali presoje 3 in pojasnitev 1 osebnostne značilnosti (za pozitiven in negativen vpliv)	3
	presoja 2 in pojasnitve 1 osebnostne značilnosti ali presoja 3 osebnostnih značilnosti	2
	presoja in pojasnitev 1 osebnostne značilnosti ali presoja 2 osebnostnih značilnosti	1

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **1 dodatno točko** v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2015, stran 9.